

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um rafrettur og áfyllingar fyrir rafrettur, nr. 87/2018,
(nikótínvörur).

Frá heilbrigðisráðherra.

1. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. gr. laganna:

- a. Á eftir orðinu „notkunar“ kemur: nikótínvara og.
- b. Á eftir orðinu „öryggi“ kemur: nikótínvara.
- c. Á eftir orðunum „ekki keypt“ kemur: nikótínvörur og.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 2. gr. laganna:

- a. Á eftir orðunum „gilda um“ í 1. mgr. kemur: nikótínvörur.
- b. Við 2. mgr. bætast tveir nýir málslíðir, svohljóðandi: Þá gilda lögin ekki um nikótínvörur sem markaðssettar eru sem lyf og flokkast sem lyf samkvæmt lyfjalögum. Lögin gilda enn fremur ekki um matvæli samkvæmt lögum um matvæli.

3. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 3. gr. laganna:

- a. Á eftir orðinu „fjölmíðlum“ í 1. tölul. kemur: vefmiðlum eða samfélagsmiðlum.
- b. Við bætast tveir nýir tölulíðir, í viðeigandi stafrófsröð, svohljóðandi:
 1. *Nikótínvara*: Vara sem inniheldur nikótín, hvort sem það er unnið úr tóbaki eða ekki, til dæmis nikótínþúði.
 2. *Setning á markað eða markaðssetning*: Að gera vörur, án tillits til þess hvar þær eru framleiddar, aðgengilegar neytendum, hvort sem er gegn greiðslu eða ekki, þ.m.t. með fjarsölu.
- c. 4. tölul. orðast svo: *Sérverslun með nikótínvörur, rafrettur og áfyllingar*: Verslun sem hefur eingöngu nikótínvörur, rafrettur, áfyllingar fyrir þær og tengdar vörur til sölu.

4. gr.

4. gr. laganna fellur brott.

5. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 5. gr. laganna:

- a. Á undan orðinu „Rafrettur“ í 1. mgr. kemur: Nikótínvörur.
- b. Á eftir 1. mgr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Á umbúðum nikótínvara skal hafa skýrar upplýsingar um magn nikótíns.
- c. Á eftir orðinu „umbúðum“ í 2. mgr. kemur: nikótínvara.
- d. Á eftir orðunum „hvatt til notkunar“ í 2. mgr. kemur: nikótínvara og.

6. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 6. gr. laganna:

- a. Á eftir orðinu „framleiða“ í 1. mgr. kemur: nikótínvörur.
- b. Við 2. mgr. bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Tryggja skal að nikótínvörur séu ekki geymdar þar sem börn ná til.

7. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 7. gr. laganna:

- a. Á undan orðinu „Rafrettur“ í 1. málsl. 1. mgr. og í 2. mgr. og á eftir orðunum „þar sem“ í 2. málsl. 1. mgr. kemur: nikótínvörur.
- b. Á eftir orðinu „kaupanda“ í 3. málsl. 1. mgr. kemur: nikótínvara.

8. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 8. gr. laganna:

- a. Við 1. mgr. bætast tveir nýir málslíðir, svohljóðandi: Ráðherra skal í reglugerð kveða á um leyfilegan hámarksstyrkleika nikótíns í nikótínvöru. Við ákvörðun um hámarksstyrkleika skal líta til þess að upptaka nikótíns úr vöru sé ekki meiri en fæst af leyfilegum hámarksstyrkleika í rafrettuvökva.
- b. Á eftir orðinu „innihaldsefni“ í 1. málsl. 3. mgr. kemur: nikótínvara og.
- c. Á eftir orðinu „innflytjendur“ í 2. málsl. 3. mgr. kemur: nikótínvara.

9. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 9. gr. laganna:

- a. Á eftir orðinu „selja“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: nikótínvörur.
- b. 2. mgr. verður svohljóðandi:
Bannað er flytja inn, framleiða og selja nikótínvörur og rafrettur sem innihalda bragðefni sem kunna að höfða til barna. Ráðherra skal setja reglugerð um nánari útfærslu þessa ákvæðis, svo sem um frekari takmarkanir á nikótínvörum og rafrettum sem innihalda bragðefni.
- c. 3. mgr. verður svohljóðandi:
Ráðherra er heimilt í reglugerð að segja til um útlit umbúða í því skyni að gera vöruna ekki aðlaðandi fyrir börn.

10. gr.

Á eftir orðinu „selja“ í 10. gr. laganna kemur: nikótínvörur.

11. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 11. gr. laganna:

- a. Á eftir orðunum „auglýsingar á“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: nikótínvörum.
- b. Á eftir orðunum „hvers konar meðferð“ í 2. málsl. 1. mgr. kemur: nikótínvara.
- c. Við 1. mgr. bætast þrír nýir málslíðir, svohljóðandi: Neytendastofa fer með eftirlit með banni við auglýsingum á nikótínvörum, rafrettum og áfyllingum fyrir þær. Um málsmeðferð Neytendastofu og um kærurétt til áfrýjunarnefndar neytendamála fer samkvæmt ákvæðum laga um eftirlit með viðskipta-háttum og markaðssetningu. Um viðurlög vegna brota gegn grein þessari fer eftir lögum þessum, sbr. 20. gr., 20. gr. a og 20. gr. b.
- d. Á undan orðinu „Rafrettur“ í 1. málsl. 2. mgr. kemur: nikótínvörum.
- e. Á eftir orðunum „Sérverslunum með“ í 2. málsl. 2. mgr. kemur: nikótínvörur.

12. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 12. gr. laganna:

- a. Við bætist ný málsgrein, svohljóðandi:
Notkun nikótínvara er óheimil í leikskólum, grunnskólum, framhaldsskólum og öðrum menntastofnunum sem og í öðrum húsakynnum sem ætluð eru til dagvistunar og félags-, íþrótt- og tómstundastarfs barna og ungmenna.
- b. Við fyrirsögn greinarinnar bætist: *og nikótínvara.*

13. gr.

Við fyrirsögn III. kafla laganna bætist: **og nikótínvara.**

14. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 13. gr. laganna:

- a. Á eftir orðunum „markaðseftirlit með“ í 1. málsl. og á eftir orðunum „eftirlit með“ í 2. málsl. kemur: nikótínvörum.
- b. Við bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Að öðru leyti fer um markaðseftirlit Húsnaðis- og mannvirkjastofnunar skv. lögum um öryggi vöru og opinbera markaðsgæslu, nr. 57/2005.

15. gr.

1. málsl. 1. mgr. 14. gr. laganna orðast svo: Framleiðendur og innflytjendur nikótínvara, rafrettna og áfyllinga fyrir þær sem innihalda nikótín, sem hyggjast setja nikótínvörur, rafrettur eða áfyllingar á markað hér á landi, skulu senda Húsnæðis- og mannvirkjastofnun tilkynningu um slíkt sex mánuðum áður en markaðssetning er fyrirhuguð á rafrettum og áfyllingum fyrir þær en þremur mánuðum áður en markaðssetning er fyrirhuguð á nikótínvörum.

16. gr.

15. gr. laganna verður svohljóðandi, ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

Upplýsingaskylda, athugun á starfstöð og haldlagning.

Húsnæðis- og mannvirkjastofnun getur krafist framleiðendur, innflytjendur og dreifingaraðila nikótínvara, rafrettna og áfyllinga fyrir þær og aðra sem lög þessi taka til um upplýsingar og gögn sem nauðsynleg þykja að mati stofnunarinnar við athugun einstakra mála, svo sem upplýsingar um tiltekna hluta vörunnar og innihald hennar.

Húsnæðis- og mannvirkjastofnun getur krafist þess að framleiðendur, innflytjendur og dreifingaraðila nikótínvara, rafrettna og áfyllinga fyrir rafrettur leggi fram sýnishorn af vöru í því magni sem nauðsynlegt er til að meta eiginleika og áhrif hennar.

Húsnæðis- og mannvirkjastofnun getur krafist upplýsinga og gagna frá öðrum stjórnvöldum, þar á meðal töllyfirvöldum, óháð þagnarskyldu þeirra.

Húsnæðis- og mannvirkjastofnun er heimilt að fara á þá staði þar sem nikótínvörur og rafrettur og áfyllingar fyrir þær eru framleiddar og seldar, hvort sem er í heildsölu eða smásölu.

Húsnæðis- og mannvirkjastofnun getur tekið þau sýni og gert þær athuganir og prófanir sem nauðsynlegar eru í tengslum við eftirlit.

Húsnæðis- og mannvirkjastofnun getur við eftirlit og rannsókn máls gert nauðsynlegar athuganir á starfsstöð framleiðanda, innflytjanda eða söluaðila nikótínvara, rafrettna og áfyllinga fyrir þær. Stofnunin getur lagt bann við áframhaldandi notkun, sölu og dreifingu og lagt hald á gögn eða vörur þegar ríkar ástæður eru til að ætla að brotið hafi verið gegn lögum þessum.

17. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 16. gr. laganna:

- a. Á eftir orðinu „dreifingaraðili“ í 1. málsl. 1. mgr. og á eftir orðunum „til að ætla að“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: nikótínvörur.
- b. 2. mgr. verður svohljóðandi:

Um skyldur framleiðenda, innflytjenda og dreifingaraðila, þ.m.t. skyldur til að tilkynna tafarlaust um innköllun vöru af markaði, eftirlit og málsmeðferð, fer að öðru leyti eftir lögum um öryggi vöru og opinbera markaðsgæslu sem og lögum um skaðsemisábyrgð eftir því sem við getur átt
- c. Við bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Ráðherra setur reglugerð með nánari ákvæðum um kröfur varðandi gæti, öryggi, merkingar og innihaldslýsingu nikótínvara, rafrettna og áfyllinga fyrir þær.
- d. Fyrirsögn greinarinnar verður svohljóðandi: *Innihald og öryggi vöru og skylda til úrbóta.*

18. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 17. gr. laganna:

- a. Á eftir orðinu „innflytjendur“ kemur: nikótínvara.
- b. Á eftir orðunum „neysluvenjur varðandi“ kemur: nikótínvörur.

19. gr.

18. gr. laganna verður svohljóðandi:

Embætti landlæknis skal, í samráði við ráðuneyti heilbrigðismála, sjá til þess að fram fari reglubundin fræðsla um áhrif nikótínvara og rafrettna á heilsu og í því skyni að draga úr notkun, einkum barna og ungmenna, á nikótínvörum og rafrettum. Sérstök áhersla skal lögð á fræðslu í grunn- og framhaldsskólum og skólum þeim sem mennta fólk til starfa að uppeldis-, fræðslu- og heilbrigðismálum.

20. gr.

Fyrirsögn VI. kafla verður svohljóðandi: **Viðurlög o.fl.**

21. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 20. gr. laganna:

- a. Á eftir 1. mgr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:
Brot gegn lögum þessum varða sektum eða fangelsi hvort sem þau eru framin af ásetningi eða gáleysi.
- b. Á eftir 2. mgr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:
Heimilt er að gera upptækan með dómi beinan eða óbeinan hagnað sem hlotist hefur af broti gegn ákvæðum laga þessara.
- c. 4. mgr. verður svohljóðandi:
Um tilraun til brots eða hlutdeild gilda ákvæði almennra hegningarlaga.
- d. Við fyrirsögn greinarinnar bætist: „*saknæmi, eignaupptaka, tilraun og hlutdeild*“.

22. gr.

Á eftir 20. gr. laganna kemur ný grein, 20. gr. a, ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

Dagsektir.

Þegar aðili sinnir ekki fyrirmælum Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar er varða háttsemi sem fer gegn 5.–17. gr. laganna innan tiltekins frests getur stofnunin ákvarðað honum dagsektir þar til úr er bætt.

Dagsektir geta numið allt að 200.000 kr. fyrir hvern dag. Við ákvörðun fjárhæðar dagsekta skal meðal annars höfð hliðsjón af umfangi og alvarleika brotsins, hvað það hefur staðið lengi yfir og hvort um ítrekað brot er að ræða.

Ákvarðanir Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar um dagsektir eru aðfararhæfar. Sé sekt samkvæmt þessari grein ekki greidd innan 30 daga frá ákvörðun Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar skal greiða dráttarvexti af fjárhæð sektarinnar. Um ákvörðun og útreikning dráttarvaxta fer samkvæmt lögum um vexti og verðtryggingu. Óinnheimtar dagsektir sem lagðar eru á fram að endadegi falla ekki niður þótt aðili efni síðar viðkomandi kröfu nema Húsnæðis- og mannvirkjastofnun ákveði það sérstaklega. Sektir renna í ríkissjóð að frádregnum kostnaði við innheimtu.

23. gr.

Á eftir 20. gr. a laganna kemur ný grein, 20. gr. b, ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

Stjórnvaldssektir.

Húsnæðis- og mannvirkjastofnun getur lagt stjórnvaldssektir á einstakling eða lögaðila sem brýtur gegn ákvæðum um:

1. Viðvaranir á umbúðum, sbr. 5. gr.
2. Öryggi, sbr. 6. gr.
3. Aldurstakmörk, sbr. 7. gr.
4. Hámarksstyrkleika og stærð, sbr. 8. gr.
5. Innihaldsefni, sbr. 9. gr.
6. Sölustaðir, sbr. 10. gr.
7. Auglýsingar og sýnileiki á sölustöðum, sbr. 11. gr.
8. Takmörkun á heimildum til notkunar rafretna og nikótínvara, sbr. 12. gr.
9. Tilkynning til Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar, sbr. 14. gr.
10. Upplýsingaskylda, athugun á starfsstöð og haldlagning, sbr. 15. gr.
11. Innihald og öryggi vöru og skylda til úrbóta, sbr. 16. gr.
12. Upplýsingar um sölu og neysluvenjur, sbr. 17. gr.

Ráðherra er heimilt í reglugerð að ákveða fjárhæð stjórnvaldssekta fyrir brot á einstökum ákvæðum laga þessara innan þess ramma sem ákveðinn er í 4. mgr.

Hafi fjárhæð sekta ekki verið ákveðin í reglugerð skal við ákvörðun sekta m.a. taka tillit til alvarleika brots, hvað það hefur staðið lengi yfir, samstarfsvilja hins brotlega og hvort um ítrekað brot er að ræða.

Stjórnvaldssektum skal beitt óháð því hvort lögbrot eru framin af ásetningi eða gáleysi. Stjórnvaldssektir sem eru lagðar á einstaklinga geta numið frá 10 þús. kr. til 10. millj. kr. Stjórnvaldssektir sem eru lagðar á lögaðila geta numið frá 25. þús. kr. til 25. millj. kr.

Gjaldddagi stjórnvaldssektar er 30 dögum eftir að ákvörðun um sektina var tekin. Hafi stjórnvaldssekt ekki verið greidd innan 15 daga frá gjalddaga skal greiða dráttarvexti af fjárhæð sektarinnar frá gjalddaga. Ákvörðun Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar um stjórnvaldssekt er aðfararhæf og renna sektir í ríkissjóð að frádregnum kostnaði við álagningu og innheimtu. Um ákvörðun og útreikning dráttarvaxta fer eftir lögum um vexti og verðtryggingu.

24. gr.

Á eftir 20. gr. b laganna kemur ný grein, 20. gr. c, ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:

Kæra til lögreglu.

Húsnæðis- og mannvirkjastofnun er heimilt að kæra brot til lögreglu.

Varði meint brot á lögum þessum bæði stjórnvaldssektum og refsingu metur Húsnæðis- og mannvirkjastofnun hvort mál skuli kært til lögreglu eða því lokið með stjórnvaldsákvörðun hjá stofnuninni. Ef brot eru meiri háttar ber Húsnæðis- og mannvirkjastofnun að vísa þeim til lögreglu. Brot telst meiri háttar ef verknaður er framinn með sérstaklega vítaverðum hætti eða við aðstæður sem auka mjög á saknæmi brotsins. Jafnframt getur Húsnæðis- og mannvirkjastofnun á hvaða stigi málsins sem er vísað máli vegna brota á lögum þessum til opinberrar rannsóknar. Gæta skal samræmis við úrlausn sambærilegra mála.

Með kæru Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar skulu fylgja afrit þeirra gagna sem grunur um brot er studdur við. Ákvæði IV.–VII. kafla stjórnsýslulaga gilda ekki um ákvörðun Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar um að kæra mál til lögreglu.

Húsnæðis- og mannvirkjastofnun er heimilt að láta lögreglu og ákærvaldi í té upplýsingar og gögn sem stofnunin hefur aflað og tengjast þeim brotum sem tilgreind eru í 2. mgr. Húsnæðis- og mannvirkjastofnun er heimilt að taka þátt í aðgerðum lögreglu sem varða rannsókn þeirra brota sem tilgreind eru í 2. mgr.

Lögreglu og ákærvaldi er heimilt að láta Húsnæðis- og mannvirkjastofnun í té upplýsingar og gögn sem aflað hefur verið og tengjast þeim brotum sem tilgreind eru í 2. mgr. Lögreglu er heimilt að taka þátt í aðgerðum Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar sem varða rannsókn þeirra brota sem tilgreind eru í 2. mgr.

Telji ákærandi að ekki séu efni til málshöfðunar vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi, sem jafnframt varðar stjórnsýsluviðurlögum, getur hann sent eða endursent málið til Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar til meðferðar og ákvörðunar.

25. gr.

Heiti laganna verður: **Lög um nikótínvörur, rafrettur og áfyllingar fyrir rafrettur.**

26. gr.

Við lögin bætist nýtt ákvæði til bráðabirgða, svohljóðandi:

Þrátt fyrir ákvæði 14. gr. er framleiðendum og innflytjendum nikótínvara sem markaðssettar hafa verið fyrir 1. júní 2022 heimilt að tilkynna um markaðssetningu varanna til eftirlitsaðila fram til 1. september 2022.

27. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Þó skulu 5. gr. og d- og e-liður 11. gr. ekki öðlast gildi fyrr en 1. september 2022.

28. gr.

Við gildistöku laga þessara verða eftirfarandi breytingar á öðrum lögum:

1. *Lög um fjölmiðla, nr. 38/2011*: Á undan orðinu „rafrettur“ í 4. mgr. 37. gr. laganna kemur: nikótínvörur.
2. *Efnalög, nr. 61/2013*: Á eftir orðinu „tóbaksvarnir“ í 2. mgr. 2. gr. laganna kemur: nikótínvörur, rafrettur og áfyllingar fyrir rafrettur, sbr. lög um nikótínvörur, rafrettur og áfyllingar fyrir rafrettur.